

ท้ายเกา

Scaphium scaphigerum (G.Don) Guib. & Planch.

วงศ์ MALVACEAE

ชื่ออื่น : จอง (อุบลราชธานี), สำรอง (จันทบุรี ตราด), พงทะลาย

ไม้ยืนต้น

ขนาดใหญ่ สูงถึง 45 ม. ผลัดใบ โคนต้นมีพูพอน เปลือกสีเทา มีรอยแผลเป็นทั่วไป เปลือกในสีชมพูมีเส้นตามยาว เรือนยอดเป็นพุ่มกลม รูปกรวยคว่ำ กิ่งก้านมักแตกออกรอบลำต้น ฤดูแล้ง ใบร่วง เป็นชั้นๆ แบบฉัตร

ใบ : ใบเดี่ยว เนื้อใบบาง เกือบเป็นมันทั้งสองด้าน ใบอ่อนสีแดงเรื่อๆ ใบเรียงแบบสลับ ใบมีหลายรูปร่าง เช่น รูปร่างคล้ายรูปไข่แกมขอบขนาน หรือรูปไข่แกมใบหอก ปลายเรียวแหลม โคนใบมนหรือเว้าเล็กน้อยเป็นรูปหัวใจ ขนาดใบกว้าง 5-20 ซม. ยาว 10-30 ซม. และมีใบรูปร่างเป็นแฉกเว้าลึก 2 แฉก ถึง 5 แฉก ก้านใบค่อนข้างยาว ประมาณ 3-15 ซม. ใบต้นอ่อนมักเป็นหยักมี 3-5 หยัก และมีก้านใบยาวมาก

ดอก : ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง แยกเพศ กลีบดอกสีเขียวอ่อน ออกรวมกันเป็นช่อใหญ่ กลีบเลี้ยงมีขนสีแดง

ผล : ผลเป็นผลแห้งรูปกระสวย เมล็ดรีสีน้ำตาลขนาด กว้างประมาณ 1-1.5 ซม. ยาว 2-3 ซม. เมล็ดติดอยู่ด้านล่าง ของปีก คล้ายลูกสมอแห้ง เปลือกบาง แผ่นเป็นแผ่นใหญ่ เป็นปีกมีลักษณะโค้งงอ บางคล้ายเรือ สีน้ำตาลอ่อน มีลายเส้นชัดเจนผลแก่ ที่เปลือกเมล็ดชั้นนอกมีสารเมือก จำนวนมาก เมื่อแช่น้ำจะพองตัวคล้ายเยลลี่สีน้ำตาล รับประทานได้

ประโยชน์ : ผลแห้ง แช่น้ำดื่ม แก้ไอ แก้วร้อนในกระหายน้ำ โดยใช้ผลแห้งครั้งละ 3-5 ผล (ประมาณ 3-10 ก.) แช่กับน้ำพอควรจนพองเป็นวุ้นใส่น้ำเชื่อม หรือน้ำตาลกรวด รับประทานทั้งเนื้อและน้ำ วันละ 3 ครั้ง เมล็ด แก้วร้อนใน กระหายน้ำ แก้วโรคตาแดงอักเสบ ลดการดูดซึมไขมัน ตำรายาไทย ใช้ เปลือกหุ้มเมล็ด ที่พองตัว รสจืดเย็น ประคบน้ำตาลทรายแดง หรือชะเอมเทศ รับประทานแก้วร้อนในกระหายน้ำ ทำให้ใจคอชุ่มชื้น แก้ไอ แก้เจ็บคอ ขับเสมหะ เอาวุ้นใส พอกตา แก้วตาอักเสบวมแดง ปอดบวม

นิเวศวิทยา : ป่าดงดิบเขาที่มีฝนตกชุก และมีแสงแดดส่องถึง หรือป่าดิบชื้น พบมากใน จ.จันทบุรี และอุบลราชธานี ออกผลไม่แน่นอน อาจจะออกทุกปี หรือปีเว้นปี ขยายพันธุ์ได้โดยการเพาะเมล็ด

อ้างอิงข้อมูล : <http://www.phargarden.com/main.php/main.php?action=viewpage&pid=39>

ภาพประกอบ : www.fpcn.net, onp-intranet.onp.go.th/plant/, www.phargarden.com (by Sudarat Homhual)

ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Parks Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)